

Täysistunto

Keskiviikko 23.4.2025 klo 14.00—17.51

5. Hallituksen esitys eduskunnalle SOLAS-yleissopimuksen liitteeseen, MARPOL-yleissopimuksen I pöytäkirjaan ja painolastivesiyleissopimuksen liitteeseen tehtyjen muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laeiksi merilain 6 luvun 12 a §:n ja väylämaksulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 20/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Esittelijänä ministeri Ranne.

Keskustelu

15.13 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Nyt kansainvälisille vesille, eli meillä on täällä esittelyssä SOLAS-yleissopimuksen liitteeseen, MARPOL-yleissopimuksen ensimmäiseen pöytäkirjaan ja painolastivesiyleissopimuksen liitteeseen liittyviä lakimuutoksia ja esityksiä. Eli kyseessä on Safety of Life at Sea -yleissopimus ja Prevention of Pollution from Ships -yleissopimus, eli olemme kansainvälisen lainsäädännön kanssa tekemisissä.

Tässä esitetään muutoksia merilakiin ja väylämaksulakiin, ja lisäksi esitetään eräiden Kansainvälisessä merenkulkujärjestö IMOssa sovittujen kansainvälisten velvoitteiden hyväksymistä ja voimaansaattamista.

Ensinnäkin, Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä hyväksyttiin viime vuonna sopimusmuutoksia, joilla selkeytetään merelle kadonneiden konttien ilmoittamista. Näiden muutosten johdosta merilakiin ehdotetaan tarvittavaa kansallista sääntelyä.

Toiseksi, Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä hyväksyttiin viime vuonna myös painolastivesipäiväkirjojen käyttöä. Ne eivät edellytä kansallisia säädösmuutoksia mutta tulevat saattaa voimaan lailla, koska muutokset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Kolmanneksi, sopimusmuutoksista erillisenä ehdotuksena esityksessä ehdotetaan, että väylämaksulakiin tehtäisiin muutama lakitekninen muutos liittyen eurooppalaisen merenkulkualan yhdenmätyn palveluympäristön perustamisesta eli niin sanotusta EMSW-asetuksesta johtuvien vaatimusten täyttämiseen.

Konttiraportointiin liittyvät muutokset kohdistuvat ensisijaisesti alusten päälliköiden raportointivelvollisuuksiin tilanteissa, joissa omasta aluksesta katoaa kontteja mereen tai jos

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2025 vp

omasta aluksesta havaitaan jostain toisesta aluksesta pudonneita kontteja. Lippuvaltion tai rantavaltion viranomaisiin kohdistuvia vaikutuksia voidaan pitää vähäisinä, sillä tietojärjestelmä, jolla raportointi Kansainväliselle merenkulkujärjestölle tehdään, on jo olemassa. Ei ole myöskään odotettavissa, että raportointi tulisi tehtäväksi kovin usein. Viimeisin tiedossa oleva Itämerellä tapahtunut Suomen lipun alla olevalle alukselle tapahtunut konttien putoaminen mereen tapahtui vuonna 2010. Silloin oli kyse Gotlannin lähettyvillä olevasta merialueesta.

Painolastivesiyleissopimuksen muutosten myötä viranomaisille aiheutuu vähäinen lisätaakka sähköisen painolastivesipäiväkirjan hyväksynnästä. Toisaalta hallinnollisen taakan voidaan olettaa hieman vähenevän satamavaltiotarkastusten osalta. Samoin alusten henkilökunnan hallinnollisen taakan voidaan olettaa pienenevän.

Väylämaksulakiin säädettävällä uudella pykälällä Tullin mahdollisuudesta hyödyntää väylämaksun oikaisuvaatimusasiassa automaattista ratkaisemista tiettyjen edellytysten täytyessä arvioidaan olevan positiivisia vaikutuksia Tullin toimintaan. Tämän arvioidaan mahdollistavan Tullissa ihmistyön suuntaamisen yksinkertaisemmista asioista monimutkaisempiin ja harkintaa vaativiin tapauksiin. Kyseessä olevan automaattisen ratkaisemisen hyödyntämisellä voidaan arvioida olevan myönteisiä vaikutuksia myös väylämaksun ilmoittaville toimijoille. Kun yksinkertaisempia oikaisuvaatimusasioita voidaan automatisoida, Tullissa voidaan keskittää ihmistyötä monimutkaisempiin ja harkintaa vaativiin tapauksiin, mikä saattaa nopeuttaa myös manuaalisten asioiden käsittelyä. Käsittelyn nopeutumisella taas on myönteinen vaikutus myös väylämaksun ilmoittavien toimijoiden oikeusturvaan.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi väylämaksulakiin uusi pykälä, jonka mukaan Tullin tulisi hakemuksesta rekisteröidä ilmoituksia antava taho talouden toimijoiden rekisteröinti- ja tunnistejärjestelmään ja myöntää tälle niin sanottu EORI-numero. Merenkulun tiedonhallintajärjestelmässä ilmoituksia antavia tahoja on rajallinen määrä, joista merkittävällä osalla on jo EORI-numero heidän antaessaan muita ilmoituksia Tullille. Näin ollen velvoitteesta kertaluontoisesti rekisteröidä toimija Euroopan unionin tarkemman ilmoitussääntelyn täyttämiseksi ei arvioida muodostuvan merkittävää työmäärää Tullille ja se voitaisiin hoitaa nykyisin resurssein. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään puhujalistalle. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

15.17 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä tehdään pääasiallisesti YK:n alaisen kansainvälisen meriturvallisuusjärjestön IMO:n SOLAS-sopimuksen liitteeseen sekä MARPOL-sopimukseen eli meren pilaantumisen ehkäisyyn liittyvään pöytäkirjaan muutoksia, jotka viedään kansalliseen lainsäädäntöön ja hyväksytään.

SOLAS-muutoksilla, jotka koskevat ihmishengen turvallisuutta merellä, parannetaan alusten paloturvallisuutta luopumalla tietyistä aiemmin määritellyistä poikkeuksista sekä säätämällä uusia vaatimuksia paloturvallisuusjärjestelyille. Muutostarpeet ovat syntyneet miin sähkökäyttöisten kuin muiden vaihtoehtoisia polttoaineita käyttävien ajoneuvojen lisääntyessä. Muutosten myötä kaikkien alusten palontorjuntajärjestelmät tehostuisivat. Lisäksi uusien alusten rakenteellisille vaatimuksille tulisi jatkossa lisävaatimuksia. Uusien

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2025 vp

vaatimusten täyttämisestä koituvia taloudellisia kustannuksia voidaan pitää kohtuullisina ottaen huomioon jatkossa saavutettu turvallisuustaso.

Hallituksen esityksessä esitetään myös lisättäväksi päällikön raportointivelvoitteisiin velvoite ilmoittaa alukselta mereen kadonneista konteista sekä samalla velvoite ilmoittaa muista alukselta havaituista meressä ajelehtivista konteista. Katoava kontti voi ajelehtiesseen sijainnista riippuen aiheuttaa vaaraa muulle merenkululle, jolloin oikea-aikaisen tiedon välittäminen pudonneesta kontista edistää merenkulun turvallisuutta. Jokaisella mereen putoavalla kontilla on negatiivisia vaikutuksia meriympäristölle.

Lisäksi tällä hallituksen esityksellä muutetaan päällikön ilmoitusvelvollisuuksia lisäämällä merilakiin uusi 2 momentti, joka laajentaisi ilmoitusvelvollisuutta ilmoittaa myös mereen kadonneista konteista. Aluksen päällikköä edellytettäisiin ilmoittamaan määritellyt tiedot aina lippuvaltiolle ja lähimmälle rantavaltiolle, ei vain silloin kun alus on Suomen merialueella.

Kansainvälisten sopimusten esitykset parantavat merenkulun turvallisuutta ja suojelevat meriluontoa. Väylämaksulain muutos tukee EU-laajuisen digitaalisen tietojärjestelmän käyttöönottoa, joka on pakollista.

Esitykset ovat lakiesityksinä luonteeltaan hyvin teknistä toimeenpanoa ja siten kannatettavia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä poissa. — Edustaja Seppänen.

15.20 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tänään käsittelyssä on hallituksen esitys, joka koskee kolmen tärkeän kansainvälisen merenkulun sopimuksen muutosten hyväksymistä ja voimaansaattamista. Näillä muutoksilla parannetaan alusten paloturvallisuutta, selkeytetään ilmoitusvelvollisuuksia mereen kadonneista konteista ja torjutaan haitallisten vieraslajien leviämistä alusten painolastivesien mukana. Samalla sujuvoitetaan väylämaksulainsäädäntöä ja varmistetaan Suomen merenkulun digitaalisten järjestelmien yhteensopivuus EU-säätelyn kanssa.

Esitys on merkittävä askel niin merenkulun turvallisuuden kuin ympäristönsuojelun parantamisessa. Kansainvälisen yhteistyön ja digitalisaation avulla voimme vähentää hallinnollista taakkaa, parantaa meriturvallisuutta ja edistää vastuullista merenkulkua.

Kannatan lämpimästi esityksen hyväksymistä. — Kiitos, ministeri Ranne.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri tähän enempää? — Keskustelu on päättynyt.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.